9.2.2024 101/01.04.01.00/2024

Hallintovaliokunta
hav@eduskunta.fi

U 79/2023 vp Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle EU:n turvallisuusluokiteltujen tietojen suojaamista koskevista turvallisuussäännöistä annetun neuvoston päätöksen 2013/488/EU (neuvoston turvallisuussäännöt) tarkistamisesta

Suojelupoliisin lausunto

Hallintovaliokunta on pyytänyt Suojelupoliisin lausuntoa valtioneuvoston kirjelmästä eduskunnalle EU:n turvallisuusluokiteltujen tietojen suojaamista koskevista turvallisuussäännöistä annetun neuvoston päätöksen 2013/488/EU (neuvoston turvallisuussäännöt) tarkistamisesta.

Suojelupoliisin toiminnan näkökulmasta keskeisimpiä ovat turvallisuussääntöjen henkilöstöturvallisuutta ja fyysistä turvallisuutta koskevat artiklat. Suojelupoliisi toteaa lausuntonaan seuraavaa.

Henkilöstöturvallisuus

Henkilöstöturvallisuuden osalta kirjelmässä todetaan muun muassa, että turvallisuussääntöjen tiettyjä säännöksiä keskitytään yksinkertaistamaan, jotta voidaan luoda erityisesti turvallisuusselvityksiä koskevat yhteiset vähimmäisvaatimukset. Vähimmäisvaatimukset olisivat useimmissa tapauksissa jäsenvaltiolle vapaaehtoisia. Suojelupoliisi pitää yhteisten vähimmäisvaatimusten luomista turvallisuusselvityksille kannatettavana tavoitteena. Suojelupoliisin arvion mukaan yhteisten vapaaehtoisten vähimmäisvaatimusten määrittely ei aiheuttaisi merkittäviä muutostarpeita turvallisuusselvityslain (726/2014) henkilöturvallisuusselvityksiä koskevaan sääntelyyn.

Kirjelmässä todetaan, että turvallisuussääntöjen mukainen tilapäinen valtuutus pääsystä luokiteltuihin tietoihin tilanteessa, jossa turvallisuusselvitysmenettelyt ovat kesken, edellyttäisi jatkossakin turvallisuusselvityksen suorittavan jäsenvaltion myötävaikutusta. Tilapäisen valtuutuksen lisäksi turvallisuussääntöihin ollaan sisällyttämässä mahdollisuus ns. ad hoc -valtuutukseen, joka olisi uusi menettely. Ad hoc -valtuutusmenettelyä voitaisiin käyttää tilanteessa, jossa jäsenvaltion lainsäädäntö ei tunnista tilapäistä valtuutusta eikä salli tietojen luovuttamista ennen turvallisuusselvityksen valmistumista. Valtuutus on uudistettavissa, mutta uutta valtuutusta ei voida myöntää, jos kuusi kuukautta on kulunut ensimmäisestä tapauskohtaisesta valtuutuksesta. Lisäksi pääsihteeristön on ilmoitettava jäsenvaltiolle aikomuksestaan myöntää tällainen valtuutus ja henkilön on annettava kirjallinen vakuutus, jossa henkilö vakuuttaa

ymmärtävänsä luokitellun tiedon käsittelyä koskevat säännöt. Ad hoc -valtuutus ei merkitse poikkeusta need to know -vaatimuksesta.

Kuten kirjelmässäkin todetaan, Suomen lainsäädäntö ei tunnista väliaikaista valtuutusta tai PSC-todistuksen voimassaolon jatkamista turvallisuusselvityksen ollessa kesken eikä ehdotettua ad hoc -valtuutusta. Koska edellä mainituissa menettelyissä on kirjelmässä todetun mukaisesti kyse EU:n neuvoston pääsihteeristön menettelystä, jossa turvallisuuteen kohdistuvasta jäännösriskistä pääsihteeristö vastaa, Suojelupoliisi pitää ehdotettua menettelyä sinänsä hyväksyttävänä. Suojelupoliisi pitää kuitenkin tärkeänä, että ad hoc -valtuutuksen käyttäminen on sidottu vaatimukseen tiedontarpeesta sekä sitä, että valtuutuksen hyödyntämistä on tarkoitus rajata kirjelmässä esitetyin tavoin ajallisesti, jolloin ehdotuksessa edelleen tunnistetaan turvallisuusselvitysmenettelyn tarpeellisuus osana turvallisuusluokiteltujen tietojen suojaamista. Suojelupoliisi toteaa lisäksi, että henkilöturvallisuusselvitykset valmistuvat Suomessa pääsääntöisesti varsin nopeasti, joten ad hoc -valtuutusta koskevaa ajallista rajausta voidaan pitää riittävänä.

Fyysinen turvallisuus

Turvallisuussääntöjen uudistuksessa on tarkoitus vahvistaa fyysistä turvallisuutta koskevat pakolliset vähimmäisvaatimukset nykyistä selkeämmin myös suullisten EU:n turvallisuusluokiteltujen tietojen suojaamiseksi. Lisäksi fyysisesti suojattujen alueiden puitteita ja turvallisuusvaatimuksia on tarkoitus tarkistaa. Teknisesti suojatut turva-alueet määriteltäisiin erityyppisiksi suojatuiksi alueiksi, joiden pääasiallisena tehtävänä on suojautua salakuuntelulta. Näitä alueita koskevia vaatimuksia vahvistettaisiin.

Suojelupoliisi pitää myös fyysistä turvallisuutta koskevien vähimmäisvaatimusten vahvistamista kannatettavana. Suojelupoliisi toteaa, että turvallisuussääntöihin ei ole fyysisen turvallisuuden osalta ehdotettu merkittäviä muutoksia. Turva-alueita koskevat vaatimukset mukaan lukien akustista suojausta koskevat vaatimukset, on otettu huomioon ja sisällytetty osaksi kansallisia turva-alueita koskevia vähimmäisvaatimuksia, joita sovelletaan myös teknisesti suojattujen turva-alueiden osalta. Näin ollen turvallisuussääntöjen fyysistä turvallisuutta koskevat muutokset eivät Suojelupoliisin arvion mukaan aiheuta muutoksia kansallisiin turva-alueita koskeviin vaatimuksiin eikä turvallisuussääntöjen muutoksista siten myöskään Suojelupoliisin arvion mukaan aiheudu merkittäviä resursseja vaativia muutostarpeita.

Ehdotuksen vaikutuksista

Suojelupoliisi yhtyy kirjelmässä esitettyihin alustaviin arvioihin ehdotuksen vaikutuksista viranomaisten toimintaan sekä taloudellisista vaikutuksista. Turvallisuussääntöihin ehdotetut tarkistukset eivät myöskään Suojelupoliisin arvion mukaan aiheuta muutostarpeita toimivaltaisten viranomaisten rooleihin tai yhteistyöhön.

Ylitarkastaja Emmi Äijälä